

Impacte del moviment associatiu de dones a la comarca de l'Horta Sud

Educació en valors, igualtat, activitats, implicació, compromís,
voluntariat, participació, transformació de la realitat

CONTINGUT

Introducció

Què es pretén amb aquest estudi?

Com s'ha realitzat?

Associacions federades

Àmbits d'actuació

Tipus d'activitats

Activitats que realitzen

Persones associades i voluntariat

Distribució de persones associades i voluntariat

Distribució per edat, persones voluntàries

Distribució per sexe, persones associades

Distribució per sexe, Junta Directiva

Personal contractat

Ingressos totals

Ingressos per subvencions

Despeses

Altres aspectes

Conclusions i propostes de futur

Necessitem a les associacions

Bibliografia

Associacions participants

Eva Ángela Sanz Portero
Presidenta de la
Mancomunitat
Intermunicipal L'Horta Sud

El moviment feminista és el responsable de moltes reivindicacions i transformacions socials que s'han produït a la comarca. És evident que les dones, cada dia, incideixen en tot el que ocorre en la vida i tenen incidència en la vida social i política. Però, som conscients de les dificultats que han d'afrontar per a arribar a ocupar espais en la vida pública.

L'associacionisme femení és divers i respon a necessitats diferents, però té un denominador comú, està format per dones. Totes formen part del teixit associatiu de la comarca i tenen un paper fonamental en la lluita contra les desigualtats i violència que pateixen.

Les associacions compleixen una funció socialitzadora i integradora per a les dones de les poblacions en les quals intervenen. Fomenten un sentiment de sororitat i agermanament impulsant la participació i l'aprenentatge, el pensament crític i el seu apoderament.

Amb aquest estudi es pretén visibilitzar a aquestes associacions de dones, la labor que realitzen i atorgar-les un merescut reconeixement dins de la societat. L'estudi també proporcionarà una visió de l'associacionisme de la comarca més encertat que servirà com a precedent per a futures actuacions.

Des de la Mancomunitat l'Horta Sud i la Fundació Horta Sud volem reconèixer el paper rellevant que ha tingut i té el Moviment Feminista i Associatiu de Dones en la creació i difusió de pensament i coneixement sobre la desigualtat de gènere, així com en l'elaboració de propostes, implementació de recursos i desenvolupament d'activitats dirigides a l'apoderament de les dones.

L'associacionisme femení constitueix un element clau per a l'exercici de la ciutadania de les seues associades i en la configuració de l'agenda feminista en la seua interlocució amb les administracions públiques. Però, sobretot, suposa un espai col·lectiu propi creat amb els vímets de la sororitat i la confiança que, per a una gran diversitat de dones de diverses generacions, ha sigut una escola de vida i de conscienciació feminista. És a dir, l'espai propi per a l'apoderament col·lectiu i social.

Afirmar que les associacions sou el cor dels nostres municipis, dinamitzant espais i persones dins dels nostres pobles és un fet. Però volem anar més enllà i mostrar-ho d'una manera objectiva, amb el convenciment de que l'aportació que feu als nostres municipis és mesurable, a més d'imprescindible. Per altra banda el moviment associatiu de dones resulta vital com a agent de canvi de costums i valors i de reivindicació dels drets de les dones, de la lluita feminista.

La missió de les associacions és actuar d'una manera compromesa i crítica, però, a més, també és important que les vostres entitats actuen amb transparència respecte de la tasca que realitzeu i dels recursos que mobilitzeu. En aquest sentit, la Fundació Horta Sud acompanya a les associacions des de fa quasi 50 anys, proporcionant-les eines que els ajuden a construir un teixit associatiu fort i autònom. Entre les nostres accions, i amb l'experiència i coneixement adquirit al llarg de tants anys al costat de les associacions, considerem fonamental l'elaboració de l'estudi de l'impacte del moviment associatiu sobre el nostre territori. Vull aprofitar aquesta ocasió per a recuperar algunes de les idees que marquen el sentit de la Llei Orgànica del Dret d'Associacions, que reconeix la importància del teixit associatiu, com a instrument d'integració en la societat i de participació en els assumptes públics:

«En organitzar-se, els ciutadans es doten de mitjans més eficaços per fer arribar la seua opinió sobre els diferents problemes de la societat als qui prenen les decisions polítiques. Enfortir les estructures democràtiques en la societat reverteix en l'enfortiment de totes les institucions democràtiques i contribueix a la preservació de la diversitat cultural»

«les associacions exerceixen un paper fonamental en els diversos àmbits de l'activitat social, que contribueixen a un exercici actiu de la ciutadania i a la consolidació d'una democràcia avançada, i que representen els interessos dels ciutadans davant dels poders públics si desenvolupen una funció essencial i imprescindible, entre altres, en les polítiques de desenvolupament, medi ambient, promoció dels drets humans, joventut, salut pública, cultura, creació d'ocupació i altres de similar naturalesa, per a la qual cosa la Llei preveu l'atorgament d'ajuts i subvencions per part de les diferents administracions públiques d'acord amb el marc legal i reglamentari de caràcter general que les preveu, i amb el marc específic que en aquesta matèria es regule legalment en el futur.»

Per tant la llei atorga unes funcions clares a les associacions i finançament perquè puguin fer-ho i en aquest informe demostrem que és la inversió més rendible per a un ajuntament.

Introducció

La Mancomunitat Intermunicipal de L'Horta Sud i la Fundació Horta Sud acompanyen a les associacions compromeses amb la defensa dels drets humans i dels valors democràtics i ajuden a posar en valor el que aporten a la societat. Ajuden a enfortir el moviment associatiu des dels següents eixos:

1. Transparència i compliment de la legalitat. Les associacions hauran de fer un pas endavant i obrir les portes i les finestres de les seues entitats. Les associacions han de publicar els seus comptes, mostrar en què s'han gastat els diners, qui són les persones de la Junta Directiva, els seus projectes, les memòries, etc.

2. Representatives, fortes i autònomes. Les associacions han d'incrementar la seua base social i ser més autònomes i independents també en el seu finançament. La seua base social i l'autonomia financera els donarà autoritat moral i capacitat crítica.

3. Treball en xarxa entre les entitats. És el moment de teixir xarxes per aprofitar les sinergies, millorar la nostra incidència i tindre més representativitat. És temps d'unir-se i fusionar-se amb altres entitats.

4. Equilibri en el compliment de les quatre funcions del moviment associatiu. la Funció social (construcció de societat, valors, cultura, solidaritat entre les persones...); la Funció educativa (eduquen en competències, habilitats, responsabilitats, són escoles de democràcia, de diàleg, consens...); la Funció econòmica (generen llocs de treball, aporten al PIB de forma més justa i igualitària, mobilitzen recursos...); la Funció política (control de l'acció política, denuncien les causes dels problemes i actuen sobre les conseqüències, s'impliquen en la solució...).

5. Canvi de la relació entre l'Administració i les associacions. La col·laboració entre l'Administració Pública i el teixit associatiu és fonamental, haurem de trobar formes de relacionar-se més eficaces, respectant les funcions pròpies de cadascuna de les parts. Ambdues comparteixen molts aspectes de l'esfera pública, però un sector no és competència de l'altre, tot el contrari. A tal fi, convé recordar l'esperit de la Llei Orgànica 1/2002 de 22 de març, reguladora del Dret d'Associació:

- La necessitat que les associacions exercisquen la seua funció de representació i control polític, per salut democràtica de la societat.
- El paper fonamental que li assigna la llei a les associacions: les associacions representen els interessos de la ciutadania davant els poders públics i desenvolupen una funció essencial i imprescindible, entre altres, en les polítiques de desenvolupament, medi ambient, promoció dels drets humans, joventut, salut pública, cultura, creació d'ocupació i altres de similar naturalesa. Des de les associacions haurem de fer-lo efectiu.
- L'Administració Pública ha de garantir la participació de les associacions en la vida social i política, des d'un esperit de llibertat i pluralisme, reconeixent, al mateix temps, la importància de la funció que compleixen com a agents de canvi i transformació social, d'acord amb el principi de subsidiarietat.

Què es pretén amb aquest estudi?

Amb l'estudi volem mostrar el que aporten les associacions de dones a la comarca transformant en xifres i mostrant el resultat de la seua implicació, el compromís i la participació de tantes i tantes persones que treballen de manera voluntària. Així mateix, amb aquest projecte, també volem:

- **Donar visibilitat, valorar, agrair i reconèixer l'aportació social i econòmica** que les associacions realitzen a la societat amb dades objectives: persones associades, voluntàries, hores de dedicació, recursos econòmics, etc.
- **Fomentar la corresponsabilitat entre l'Administració Pública i les associacions.** Els municipis necessiten la col·laboració recíproca d'ambdues entitats, cada una des del seu paper. No podem afrontar la política, els reptes de futur de la nostra comarca i del planeta, pensant que sols des de l'Administració es poden canviar les coses. La Llei Orgànica dóna un paper fonamental a les associacions que haurem de tindre en compte per començar a construir una relació de respecte i igualtat.
- **Construir allò públic des de la cogestió.** Les associacions fan una aportació vital dins de les seues comunitats de referència, ja que dinamitzen contínuament diferents espais i persones dins dels nostres municipis. En aquest sentit, obrin espais on poder fer-se preguntes sobre com volem viure conjuntament. Volem trencar la visió de que allò públic sols és el que fa referència a l'Administració Pública. Cal posar en valor tota la tasca i el potencial que aporten les associacions a la nostra ciutat, perquè estan actuant a l'espai públic i, sobretot, gestionant projectes, espais i serveis amb vocació de servei públic.
- **Fer pedagogia.** Les associacions han de ser transparents, arregar dades i avaluar-les per poder avançar. Volem construir un relat comú i compartit entre totes les entitats. Totes les associacions som importants, juntes som més fortes, més eficaces i més autònomes.

Com s'ha realitzat?

Crear un relat compartit entre el moviment associatiu i les institucions públiques sobre el que suposa l'aportació i l'impacte social i econòmic de les associacions no és fàcil. A diferència d'altres sectors, no existeix cap organisme que arreplegue dades objectives sobre l'impacte del moviment associatiu a les ciutats. Ni tan sols les mateixes associacions sistematitzen les dades i, quan ho fan, no sempre segueixen els mateixos criteris.

Per altra banda, les associacions expressen la necessitat de donar visibilitat i valorar l'aportació del moviment associatiu als municipis del nostre entorn. És un reclam

que sorgeix de les mateixes associacions i que s'ha anat recollint al llarg de les diferents jornades de participació que des de la Fundació Horta Sud portem a terme, en les quals s'analitza la realitat que les envolta i s'estudien propostes de millora.

Per tal de donar resposta a les dues qüestions anteriors (la inexistència d'una plataforma que arreplegue les dades i la necessitat de posar en valor la tasca associativa), la Fundació Horta Sud va crear en el 2015 una plataforma informàtica amb l'objectiu de recollir i analitzar amb dades quantitatives l'impacte de les nostres associacions.

Metodologia en la recollida de les respostes:

- Investigació en xarxa de les associacions de dones existents en totes les poblacions de la comarca. Visita de pàgines web d'ajuntaments i xarxes socials a la recerca d'aquelles associacions que compliren amb el perfil requerit.
- Recollida i confirmació de dades comptant amb la valuosa col·laboració de les i els diferents agents socials dels ajuntaments, especialment de les àrees d'Igualtat i Participació Ciutadana.
- Disseny del formulari en línia per a arreplegar les dades corresponents a l'exercici econòmic de l'any 2020.
- Enviament d'un correu electrònic a totes les representants de les associacions participants i a les persones de contacte dels Ajuntaments.
- Participen 81 associacions, a les quals se'ls envia un primer correu electrònic amb una explicació detallada de l'estudi, l'objectiu de la seua realització i adjunt el formulari que han d'emplenar.
- A través del contacte telefònic es duu a terme un seguiment per a motivar la participació. En aquest aspecte, cal destacar xicotetes dificultats davant les prohibicions d'accedir a les instal·lacions de reunió o impossibilitat d'accedir a comptes de correu electrònic.
- Des de la Mancomunitat es reforça la campanya de recollida d'enquestes, animant a les associacions a participar mitjançant la difusió de la iniciativa en xarxes socials amb publicacions i imatges que es va compartir també des de les xarxes socials de la Fundació Horta Sud.
- La recollida d'enquestes es va fer entre els mesos de març a maig. El termini per a rebre les enquestes contestades estava previst per al 16 d'abril, però donat que les associacions continuaven enviant les seues enquestes, es va allargar fins al 15 de maig. Cal destacar, en aquest sentit, la inestimable col·laboració de les associacions que han pres el seu temps per a respondre a les preguntes i han atès les telefonades posteriors, necessàries per a aclarir dubtes respecte a les dades, a fi de confirmar-les per ajustar l'estudi a la seua realitat. Volem destacar també la dificultat que hem tingut a recollir les dades a través del formulari donada la bretxa digital que existeix en les associacions de dones.

Les associacions donen vida a la comarca

Les associacions s'encarreguen diàriament de donar vida als municipis, organitzen la major part de l'activitat de temps lliure de totes les edats: esports, educació musical, festes, activitats extraescolars, juvenils, tallers culturals, etc. Respecte a les associacions de dones en concret, evidencien les carències quant a igualtat de gènere, treballen sobre estratègies per aconseguir aquesta igualtat i faciliten l'apoderament de les dones. És per tot això que podem afirmar que unes ciutats sense activitat associativa és una ciutat sense vida.

Però encara queda molt per avançar en fórmules de gestió d'aquestes activitats i espais. És necessari crear sistemes que donen més estabilitat en el temps i recursos més enllà de les convocatòries de subvencions anuals. A altres països d'Europa la gestió de serveis, projectes o espais públics per part de la ciutadania ha estat més desenvolupada des que va acabar la II Guerra Mundial. Per exemple en França, la majoria de les Cases de

Joventut i Cultura són gestionades per la FFMJC (Fédération Française des Maisons des Jeunes et de la Culture) que compta amb més de 560 Cases associades, 12.000 persones voluntàries i 2.500 llocs de treball. A Itàlia, l'article 118 de la Constitució defineix i regula el principi de subsidiarietat segons el qual "L'Estat, les Regions, les províncies, les ciutats metropolitanas i els municipis afavoreixen la iniciativa autònoma dels ciutadans, individuals i associats, per la realització d'activitats d'interès general, basats en el principi de subsidiarietat". A Barcelona, 18 Casals de Barri de l'Ajuntament són gestionats per agrupacions d'associacions amb la fórmula de Gestió Cívica.

Alguns ajuntaments de la comarca de l'Horta Sud, també han incorporat al seu recent Reglament de Participació Ciutadana aquesta fórmula de gestió d'espais públics per part de la societat civil organitzada. Podria ser una solució per a donar cobertura legal a la Gestió Cívica i Comunitària de serveis i espais públics.

Associacions federades

36%
assoc. federades

64%
assoc. no federades

El 36% de les associacions de dones enquestades pertanyen a alguna federació i/o coordinadora; el 64% no estan federades.

Després de la crisi provocada per la pandèmia de la COVID-19, moltes entitats s'estan veient afectades per la reducció d'ingressos. Per altra banda, l'augment dels últims anys de la burocràcia mitjançant obligacions documentals, fiscals, laborals, entre altres, són reptes per als quals algunes entitats han trobat fórmules federatives per a fer-les front, compartint

recursos i estalviant despeses.

Compartir materials, contractar assegurances, resoldre temes com la Llei de Protecció de Dades, compres col·lectives o la gestoria, són temes que es poden resoldre de manera més fàcil si les entitats es federen. Fer projectes amb altres associacions o des de les Federacions sempre és més enriquidor. En definitiva, és temps d'unir esforços per multiplicar resultats, és temps de pensar en la unió o fusió de les associacions i, pot ser, no tant de fundar-ne noves.

Àmbits d'actuació

El 51% de les associacions actuen en l'àmbit local. El percentatge d'associacions que actuen a l'àmbit comarcal és del 26%, a escala autonòmica és del 15%, el 5% estatal i el 3% internacionalment.

Tal com s'ha reflectit en els diferents estudis realitzats per la Fundació Horta Sud conjuntament amb la Universitat de València¹, les associacions són predominantment localistes, preocupades pel seu territori més pròxim, és el cas, per

exemple, de Quart de Poblet, on el 70% de les associacions actuen a escala local i el 14% en l'àmbit autonòmic o Torrent, amb un 65% d'associacions amb actuació local i un 16% en l'àmbit autonòmic. Sí que es constata que hi ha una diferència en el cas de les capitals de província. A la ciutat de Castelló, per exemple, ens trobem que el 26% de les associacions actuen a l'àrea autonòmica, mentre que a la ciutat de València aquest percentatge augmenta fins al 30%².

Tipus d'activitats

La pregunta sobre quin tipus d'activitats realitzen les associacions és una pregunta múltiple i podríem contestar varies opcions. Més del 50% de les associacions, malgrat que tenien la possibilitat de marcar tots els tipus d'activitats, sols realitzen les activitats relacionals. Ací cal recordar que encara que apareixen

21 associacions que realitzen activitats directament relacionades amb la reivindicació feminista, moltes aporten aquesta perspectiva de gènere en la resta d'activitats que realitzen, encara que no tenen entre els seus fins les reivindicacions feministes.

1. A. Ariño i M. Albert, 2003. L'associacionisme a l'Horta Sud, Estudi de la societat civil formal en l'àmbit Comarcal. Fundació Horta Sud.

2. Dades obtingudes als estudis d'avaluació de l'impacte de Torrent (2019) i Quart de Poblet (2017), Castelló (2019), València (2018)

Activitats que realitzen

	2019	2020
Activitats puntuals	319	257
Mitjana participants activitats puntuals	44	35
Activitats periòdiques	222	148

Per a conèixer la quantitat d'activitats que organitzen les associacions de dones de la comarca Horta Sud, es demanaren dades de 2019 i 2020, amb la possibilitat de fer una comparativa abans i després de les restriccions que es varen patir per la COVID-19.

Amb les dades de 2019, que no reflecteixen la incidència de la situació generada per la pandèmia, podem dir que les associacions de dones, a l'any, realitzen més de 300 activitats puntuals en les quals participen una mitjana de més de 40 persones per activitat, i unes 220 activitats periòdiques.

Com dèiem abans, són activitats que es fan a la ciutat, amb vocació de servei públic. Les associacions de dones són un element clau per a connectar l'acció dels governs amb les necessitats de la ciutadania, lluitat per la igualtat de gènere, contra els assassinats masclistes, etc. Aquesta és la manera de participar i incidir en les polítiques públiques, generant una acció política en tant que té incidència en les nostres ciutats. A més, ho fan d'una manera estable en el temps, organitzada, que genera comunitat i pensa en el bé comú per damunt del bé particular i l'individualisme.

Persones associades i voluntariat

5.326 persones associades

741 persones voluntàries

El nombre de persones associades és clau per valorar l'impacte del moviment associatiu de dones a la comarca. No obstant això, les dades arrellegades al qüestionari ens fan pensar que existeixen diferents criteris a l'hora de considerar el nombre de persones associades, i que les dades arrellegades engloben els diferents nivells de compromís i participació d'una associació sense fer distincions entre:

- Persones beneficiàries o consumidores, considerant així a totes aquelles persones que és beneficien o consumeixen activitats o serveis puntuals. Es tracta del nivell més baix de compromís amb l'associació.
- Persones usuàries que utilitzen els serveis de les associacions i participen de les seues activitats.
- Persones associades que, segons la

Llei Orgànica 1/2002 de 22 de març, reguladora del Dret d'Associació, tenen una sèrie de deures i drets respecte de l'associació i que, tal vegada, no serien aplicables a les persones usuàries i consumidores.

Per tant, és important que en un futur puguem dimensionar correctament la base social de l'associacionisme de la comarca, diferenciant clarament a les persones associades d'altres possibles figures segons els nivells de participació. Aquest projecte d'avaluació de l'impacte pot ajudar a animar a aquestes entitats perquè reflexionen sobre els diferents nivells de participació de la seua base social. A partir d'ací, poden sistematitzar la recollida de dades i encetar estratègies per tal d'incrementar el nivell de compromís de les seues persones associades.

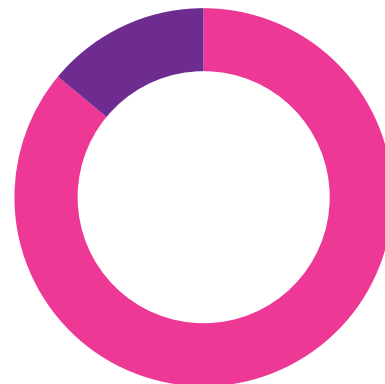
Distribució de persones associades i voluntariat

El 14% de les persones associades assumeixen tasques de voluntariat, és a dir, aproximadament unes 1.350 persones estan dedicant hores de la seua vida a millorar la igualtat entre dones i homes.

Contrastant amb altres estudis realitzats, podem dir que el nombre de persones voluntàries a les associacions de dones està per damunt del volum de voluntariat que ens trobem en general en les associacions.

Voluntàries a les associacions de dones

14% de les associades

Persones associades que assumeixen tasques de voluntariat

Segons el Center for Civil Society Studies de la Universitat John Hopkins, entre el període comprés entre els anys 1996 i 2000, el percentatge de població voluntària a l'Estat Espanyol era del 5%.

No obstant això, sembla que el voluntariat ha anat augmentant i, segons dades de la

'Plataforma del Voluntariado de España', el percentatge de persones voluntàries arriba al 10,7% actualment. A la comarca, les dades indiquen que el 5,6% de la població està fent tasques de voluntariat a la seua associació. Molt lluny de la mitjana europea, situada en un 19,3%.

Hores de dedicació de les persones voluntàries

El 58% de les persones voluntàries dedica entre una i dues hores a la setmana, el 31% dedica entre 2 i 5 hores setmanals i el 11% dedica més de 5 hores a la setmana.

Les més de 1.350 persones voluntàries de les associacions de dones dediquen més de 3.300 hores a la setmana, de forma desinteressada a la millora de la vida de les persones i del municipi.

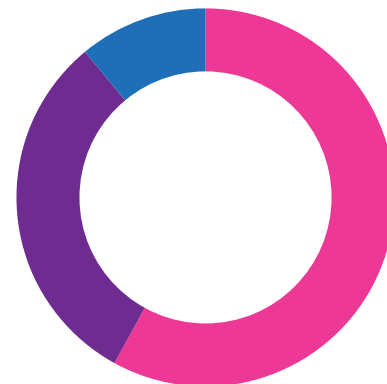
Si tractàrem de quantificar econòmicament el nombre d'hores dedicades pel voluntariat de forma desinteressada a les seues associacions, estaríem parlant de **més d'1 milió d'euros**

anuals que no apareixen valorats en cap lloc.

A Espanya, tres milions de persones es consideren "voluntàries" i practiquen el voluntariat (afiliades o no), de les quals un poc més d'un milió dediquen almenys 20 hores al mes a la seua acció voluntària³. Peter Drucker, al seu llibre "Las Nuevas Realidades" introdueix el terme de PIB ocult, referint-se a aquelles accions que fan les persones voluntàries per millorar la comunitat, les quals no apareixen valorades al PIB d'un país però que hauríem de tindre-ho en compte.

3. Alberich, Tomás. Revista de estudios de juventud, marzo 07 | n.º 76, capítol 4.

persones voluntàries dedica entre una i dues hores a la setmana	58%
dedica entre 2 i 5 hores setmanals	31%
més de 5 hores setmanals	11%

Distribució per edat, persones voluntàries

La franja de població que més participa en tasques de voluntariat a la comarca està localitzada entre les persones de 46 a 65 anys amb el 38% del total. Li segueixen les que tenen entre 30 a 45 anys, amb un percentatge del 27%. Les majors de 65 anys es troben en tercer lloc, amb un percentatge del 25%, mentre que el 10% són persones menors de 30 anys.

La participació de la joventut en les associacions de dones és la més reduïda

de tots els estudis d'avaluació d'impacte realitzats per la Fundació Horta Sud. Potser, la falta de relleu generacional en un dels seus grans reptes, cal cuidar i escoltar la veu de les i els joves, si bé el fet que les persones joves emigren de les poblacions més xicotetes, ho consideren positivament, ja que aquest activisme es continua exercint des d'altres llocs, com per exemple la universitat.

Voluntariat de menys de 30 anys a les associacions per edat⁴

Paiporta 2020: **48%**

València 2018: **42%**

Castelló 2020: **23%**

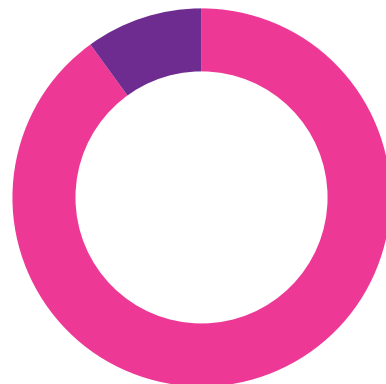
Torrent 2019: **22%**

4. Dades obtingudes als estudis d'avaluació de l'impacte de Paiporta (2020), València (2018), Castelló (2020) i Torrent (2019)

Distribució per sexe, persones associades

El 90% de les persones associades són dones i el 10% són homes.

Dones	90%
Homes	10%

Distribució per sexe, Junta Directiva

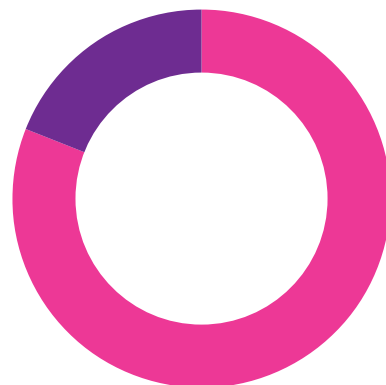
Respecte a la representació per sexe a les Juntes Directives, tot i que el volum d'homes

associats és sols d'un 10% representen el 21% en les juntes directives.

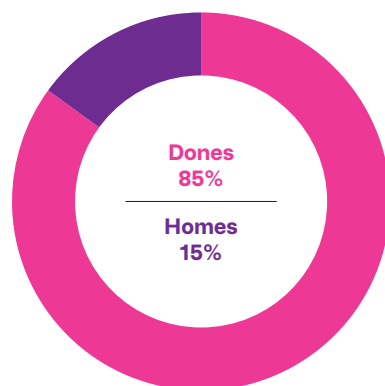
Persones contractades:

16

Persones a temps parcial	81%
Persones a temps complet	19%

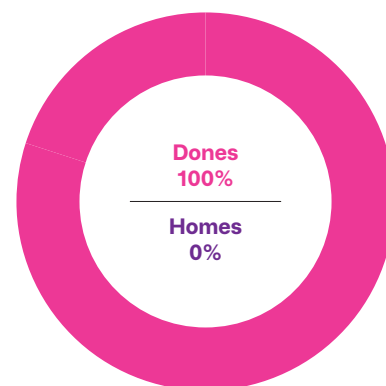
Persones contractades a temps parcial

Les associacions de dones de la comarca que participen a l'estudi generen 16 llocs de treball¹, dels quals el 19% són a temps complet i el 81% a temps parcial (professorat de tallers, dinamitzador i dinamitzadores culturals, etc.). Dins dels contractes de treball a temps complet, el 100% són dones, mentre que dins dels contractes de treball a temps parcial, el 85% són dones i el 15% són homes.

Les associacions enquestades destinen en personal al voltant del 40% dels seus pressupostos. Aproximadament el 40% d'aquest cost de personal són impostos. Per tant, una part important dels ingressos de les associacions tornen a les arques públiques en quotes de la Seguretat Social i IRPF.

Persones contractades a temps complet

El moviment associatiu genera llocs de treball. Segons el Center for Civil Society Studies de la Universitat John Hopkins, el sector sense ànim de lucre ja és el que genera més ocupació en moltes de les economies industrials més avançades del món, ja que ocupa a 56 milions de treballadors i treballadores a jornada completa.

És probable que aquests percentatges augmenten a un ritme constant en els pròxims decennis a mesura que l'ocupació passe d'una economia de mercat molt automatitzada a una economia social que requereix el treball humà.

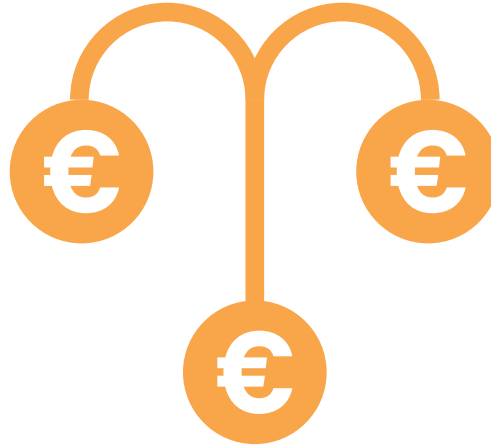
Ingressos totals

Els ingressos totals de les associacions de dones de la comarca s'estimen al voltant dels 232.000 €. La major part de les associacions se situen en un pressupost per baix de 7.000 €, 2 associacions tenen un pressupost de entre 20 y 30.000 €, dos que superen els 70.000 €. Respecte a les vies de finançament de les associacions, en primer lloc destaquen els ingressos que reben subvencions, els quals representen el 59% del total. En segon lloc, trobem l'apartat referent als ingressos per quotes

de les persones associades, un 20%. Per últim, el 18% dels ingressos restants es reparteixen entre prestació de serveis i altres, mentre que per donatius i patrocinis d'empreses corresponen al 3%. Per tant, les associacions s'autofinancien al 41%.

Podríem dir que, de cada euro que posa l'Administració Pública, el moviment associatiu el multiplica quasi per 2. La resta del teixit associatiu multiplica al menys per 3 cada euro públic.

El moviment associatiu el multiplica quasi per 2

De cada euro que posa l'Administració Pública

Segons Ruiz Olabuénaga (1999), l'aportació total de les entitats sense ànim de lucre suposa el 4,6% del PIB espanyol, arribant a aconseguir el 5,9% en el cas que imputàrem el "treball" aportat pel voluntariat.

Segons la Fundación Lealtad, és necessari que l'origen dels fons de les associacions estiga diversificat. D'aquesta manera, l'associació assegura la seua independència en la presa de decisions sense estar subjecta a les directrius que pugua marcar el seu principal finançador. Un finançament diversificat assegura l'estabilitat i la continuïtat de l'entitat en el cas que alguna d'aquestes fonts d'ingressos

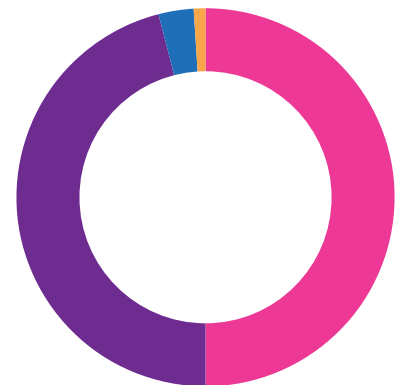
desaparega. També és important que compte amb un mínim de finançament privat, que reflectisca el suport de la societat i li permeta cobrir unes mínimes despeses d'estructura per a la gestió de l'organització. Aquestes entitats, per tant, hauran de diversificar el seu finançament amb fons públics i privats. En cap cas, els ingressos privats haurien de ser inferiors al 10% dels ingressos totals. Les organitzacions comptaran així amb una varietat de vies de finançament externes que afavorisquen la continuïtat de la seua activitat. Cap d'elles hauria d'aportar més del 50% dels ingressos totals de l'organització de forma continuada durant els dos últims anys.

Ingressos per subvencions

La meitat dels ingressos per subvencions procedeixen dels mateixos ajuntaments, mentre que entorn al 46% són subvencions

autonòmiques i el 3% correspon a subvencions europees sent menys d'1% les subvencions provinents de l'Estat.

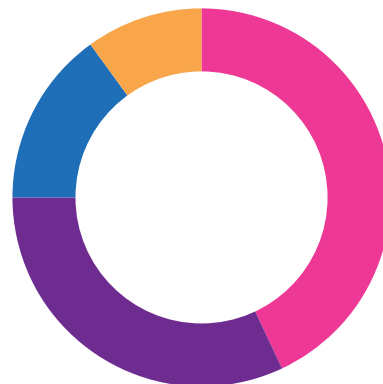
Ajuntaments	50%
Subvencions autonòmiques	46%
Subvencions europees	3%
Estat	1%

Despeses

Les despeses estimades de les associacions de dones de la comarca no superen els 200.000 euros. El 43% es destinen a despeses de personal, el 32% estan dirigides a desenvolupar les activitats pròpies del moviment associatiu de dones, seguides de les de manteniment, un 15%. El 10% restant correspon a despeses de difusió i altres.

Despeses de personal	43%
Desenvolupar les activitats pròpies	32%
Manteniment	15%
Despeses de difusió i altres.	10%

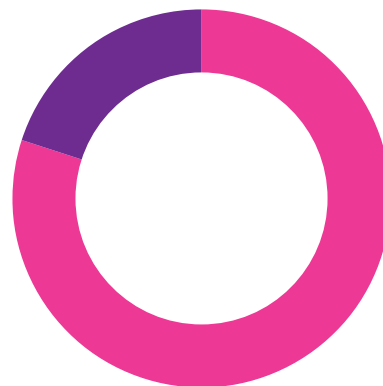
Altres aspectes

Metodologia en la recollida de les respostes:

				
Facebook	Instagram	Twitter	TikTok	YouTube
26	10	7	1	1

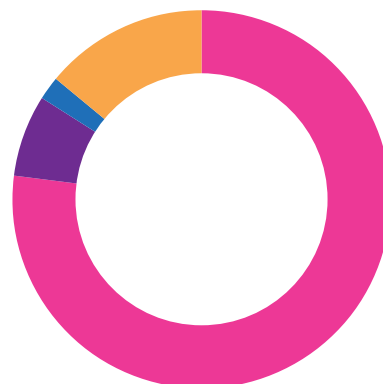
L'associació recull expressament en els seus estatuts la fi de promoure la igualtat d'oportunitats entre dones i homes?

Si	35	80%
No	9	20%

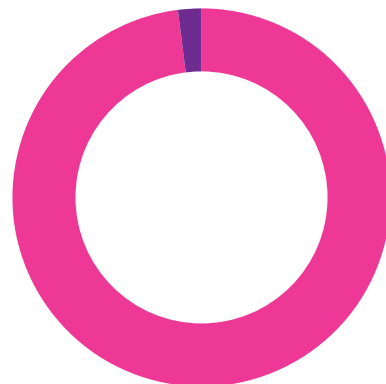
L'associació disposa per a les seues reunions/organització de:

Local/oficina cedido por al ayuntamiento	34	77%
Local propio	3	7%
Local en alquiler	1	2%
Otro	6	14%

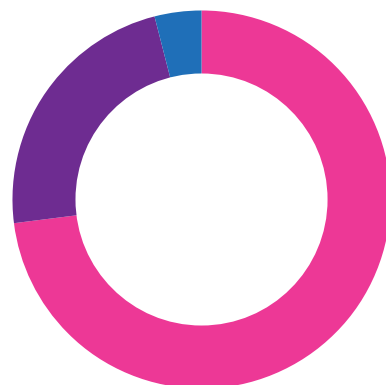
Actualment qui presideix l'associació?

Mujer	43	98%
Hombre	1	2%

Normalment es realitzen les activitats en línia?

No, siempre son presenciales	32	73%
Alguna vez	10	23%
Casi todas son on line	2	4%

Conclusions i propostes de futur

Els resultats d'aquest estudi són un punt de partida, **una invitació a la reflexió del moviment associatiu** de dones sobre aspectes que van des de l'organització interna fins a la diversificació de fons de finançament.

La **recollida i sistematització de les dades ens fa tindre informació objectiva per tal de prendre decisions** respecte del futur en les nostres organitzacions. Les associacions ens hem d'acostumar a fer-ho de forma habitual.

És imprescindible valorar la perspectiva de gènere que aporten les associacions de dones en qualsevol activitat o acció que desenvolupen, i per tant a la vida del municipi o comarca en què es desenvolupa. Per això és fonamental que es fomenti la seua **participació en els consells d'igualtat** municipals i comarcals, així com en altres consells de participació ciutadana.

Cal **cercar fórmules per a afrontar la burocràcia** i les exigències legals, fiscals, laborals o administratives. És un repte de futur que haurem de plantejar-nos. Ja existeixen algunes fórmules que estan funcionant com federar-se, fusionar associacions o buscar l'empara d'altres entitats. També els ajuntaments hauran de plantejar-se disminuir la burocràcia.

Les administracions han de **promoure la formació digital**, ja que no podem oblidar dificultat d'aquestes associacions per a crear xarxes i accedir a recursos donada la bretxa digital que existeix.

Augmentar la base social de les associacions ens donarà legitimitat. Cal centrar-se en definir clarament entre els diferents tipus de compromisos en quant a la participació de les persones en aquestes entitats. Això ens donarà una imatge més real de la situació de les organitzacions i del percentatge de població associada. A més, ens possibilitarà aconseguir informació per marcar estratègies de futur per a cadascun dels nivells de participació que podem trobar a les associacions: persones beneficiàries o consumidores, usuàries o associades.

És molt important sistematitzar la informació respecte a les **vies de finançament de les entitats**, ja que ens hem d'acostumar al fet que els ingressos vinguen de fonts diversificades. Aquesta és una manera de garantir l'autonomia i la independència de les associacions. És necessari promoure formació en l'autogestió de les associacions, per a poder accedir a ajudes i subvencions, que no sol·liciten per mancances en la formació tècnica.

Les associacions aporten recursos, hores de treball no valorades, gestionen projectes i serveis públics, multipliquen recursos, etc. Construir, per tant, un **relat compartit entre totes les associacions** que transcendisca al relat individual de cada associació, d'acord amb les dades arreplegades, donarà força i legitimitat al moviment associatiu.

L'associacionisme tendeix cap a l'especialització funcional. Mentre que en altres moments històrics l'associacionisme dels nostres territoris tenia un caràcter multifuncional (els Ateneus obrers, els Casals o les associacions veïnals actuaven de paraigües per abastir una gran diversitat d'activitats al seu interior), la càrrega burocràtica i les obligacions legals ens faran repensar-nos tornar a aquestes fórmules.

La realitat participativa de les dones dins del moviment associatiu evoluciona positivament. Associar-se implica eixir de l'aïllament social, ajuntar-se amb persones amb interessos semblants, posar en marxa iniciatives que engresquen i dinamitzen les nostres comunitats. Cal, per tant, aprofitar aquests avanços fets des del moviment associatiu i utilitzar a les nostres entitats com a espais que eduquen en la igualtat i que, a més, suposen un recurs contra la violència masclista.

És necessari **promoure la participació i l'associacionisme de la joventut**, mitjançant formació i accions concretes d'apoderament, perquè participen d'una forma més activa en la vida del municipi, donat el problema de relleu generacional en les associacions de dones.

Necessitem organitzacions per a seguir construint una **societat plural, democràtica i solidària**, mantenint les seues funcions per a cohesionar la comunitat, transformar-la i continuar provocant l'acció.

Els ajuntaments podrien incorporar en la justificació de subvencions la fitxa utilitzada en aquest estudi, per tal d'elaborar tots els anys una avaluació de l'impacte associatiu sobre allò que aporten les associacions que han rebut alguna subvenció. Seria una bona fórmula per a desmuntar falsos mites sobre l'associacionisme i desfer discursos interessats que demanen que es deixi de subvencionar a les associacions.

És necessari promoure la **creació de xarxes entre les associacions de dones** de la comarca i trobades comarcals, que promoga la comunicació, l'intercanvi de bones pràctiques i la discussió i reflexió sobre les reivindicacions feministes.

La inversió més rendible

Invertir en el teixit associatiu és una de les inversions més rendible per a qualsevol Administració Pública. El teixit associatiu multiplica per 2 la inversió de l'Administració Pública. Els diners es queden al municipi, contribuint així al comerç i l'economia local. A més, retorna a l'Administració Pública un 10% via impostos de Seguretat Social i IRPF, sense comptar el que retorna via IVA. I tot això sense tenir en compte el valor de les hores de voluntariat i els llocs de treball que

genera el moviment associatiu.

Amb tot açò deuríem hauríem deixar de parlar de subvencions i començar a parlar d'inversió en serveis a les persones de la ciutat. Convindria, pel bé de la ciutat, **dotar a les associacions d'una partida pressupostària estable**, independent del partit polític que governe, amb convenis plurianuals que donen estabilitat i simplifiquen la burocràcia. Tal vegada, seria un bon objectiu arribar al fet que un 5% del pressupost dels Ajuntaments fora gestionat per la mateixa ciutadania organitzada, i que en els serveis i les activitats públiques relacionades amb persones s'incentivara la gestió cívica per davant de la gestió privada.

La intel·ligència col·lectiva

No podem menysprear el gran capital social i la intel·ligència col·lectiva del moviment associatiu. Ara, més que mai, ho necessitem. A més d'atendre als col·lectius més vulnerables, sosté pràcticament tota l'activitat esportiva, musical, de temps lliure, diversitat funcional, extraescolar, etc. És capaç d'organitzar les Falles, la Setmana Santa, les festes dels municipis i, sobretot, dinamitza, dóna vida i construeix comunitat en la nostra societat individualitzada.

Recuperarem l'esperança, ens llevarem les pors i ens tornarem a trobar en les nostres associacions, amb elles tornarem als carrers dels nostres pobles a celebrar la vida, a recuperar la comunitat, el bé comú, a construir un món millor sense oblidar-nos dels grans reptes que tenim com a humanitat.

A aquestes conclusions podem afegir les que es van plantejar el grup de debat del 8 de juny de 2021 en la seu de la Mancomunitat l'Horta Sud:

La majoria veu una participació més activa de les dones a la comarca i es reflecteix en les activitats dutes a terme. No obstant això, en el passat més pròxim noten una decaïguda a conseqüència de la crisi sanitària ocasionada per la pandèmia que va obligar les dones a limitar els seus moviments i quedar-se a casa.

Coincideixen que els fins de les associacions de dones continuen sent els mateixos que es van fixar en un començament, però que l'agenda feminista marca els passos i que ara es treballa amb més recursos. En l'àmbit rural es reflecteix una major visibilitat de les qüestions que concerneixen la dona.

Totes estan d'acord que l'associacionisme és el trampolí que tenen les dones per a tindre major participació en la vida pública i que ha de ser aprofitat per a canviar la manera de fer política. Ho consideren absolutament necessari.

En general no veuen com un dels seus grans problemes el relleu generacional, sí que els preocupa el fet que les persones joves emigren de les poblacions més xicotetes, però veuen positivament que aqueix activisme es continue exercint des d'altres llocs, com per exemple la universitat. Veuen fonamental cuidar i escoltar la veu de les i els joves.

Treballar per la igualtat, l'apoderament de la dona, erradicar la violència de gènere, reforçar l'educació i formació feminista,

incentivar la participació de la dona, són els reptes i objectius que comparteixen i fixen per al futur del moviment associatiu feminista.

Els preocupa molt i així ho han manifestat la bretxa digital, la mala comunicació entre les poblacions de la comarca, mancances que la pandèmia ha deixat al descobert.

La taula-col·loqui organitzada per la Unitat d'Igualtat de Mancomunitat els ha semblat una excel·lent proposta i reclamen més accions d'aquest tipus per a posar en comú projectes, inquietuds i generar debats enriquidors per al moviment feminista de la comarca.

Si vols veure d'una forma més àmplia, les aportacions de cadascuna de les associacions fes clic ací:

<https://www.mancohortasud.es/media/3321/conclusiones-charla-coloquio.pdf>

Al grup de debat van participar:

Teresa Moyano, representant al Col·lectiu per la Sororitat d'Albal.

Ana Manrique Pérez, representant a la Casa de la Dona de Silla.

Xelo Sánchez Vivó, representant a Dones de Picanya.

Amparo Mora Castellá, representant a Afammer Valencia

Rosa Rueda Vargas, representant a Asociación Por Ti Mujer ONGD.

Carmen García Albero, representant a Dones en Acció de Xirivella.

Necessitem associacions que:

Recuperen els valors...

Associacions que recuperen els valors, la cultura, la solidaritat, el compromís en millorar la societat, que generen idees, nous projectes i pensament crític.

Transformen la realitat...

Associacions que generen llocs de treball, que mobilitzen recursos, que detecten les necessitats del seu entorn.

Eduquen...

Associacions que eduquen en la democràcia, en el diàleg, en la participació real, en una ciutadania activa i compromesa.

Compromeses...

Associacions que es comprometen amb la millora del seu municipi i amb la defensa dels Drets Humans i Valors Democràtics

Incorporen la perspectiva de gènere...

Associacions que impregnen en les diferents activitats i programes que desenvolupen aquest perspectiva que permet analitzar una mateixa realitat de forma diferenciada entre dones i Homes.

Bibliografia

Alberich, Tomás (2007). Asociaciones y Movimientos Sociales en España: Cuatro Décadas de Cambios. Revista de estudios de juventud, 76, 4. Madrid: Injuve.

Ariño, Albert; Albert, Maria (2003). L'associacionisme a l'Horta Sud, Estudi de la societat civil formal en l'àmbit Comarcal. Torrent: Fundació Horta Sud.

Baròmetre del CIS núm 3195 de novembre de 2017.

Drucker, Peter (1999). Las Nuevas Realidades. Barcelona: EDHASA.

Liikanen, Erkki (2003). La Economía Social y El Tercer Sector. España y el Entorno Europeo. Madrid: Libre Editorial y Fundación ONCE.

Plataforma del voluntariado de España (2018). La acción voluntaria en 2018.

Madrid: Plataforma del voluntariado de España.

Ruiz, Olabuénaga (1999). El Tercer Sector en España. Madrid: El País.

Salamon, Lester.; Wojciech, Sokolowski (2004). Global Civil Society: Dimensions of the Nonprofit Sector. USA: Kumarian Press.

Vilnitzky, Mariana (2019). La economía con la vida en el centro. Alternativas económicas, 73, pp. 6. Madrid: Alternativas económicas.

Gràcies a les associacions participants

1. AFAMMER Valencia
2. ALDIS Paiporta
3. Alfateatre Espai de Trobada Cultural a Alfafar
4. Amamanta Grupo de Apoyo a la Lactancia Materna
5. Asamblea Feminista de Torrent
6. Asociación Artística de Pintura de Albal
7. Asociación de Amas de Casa y Consumidores Tyrius
8. Asociación de Amas de Casa y Consumidores Tyrius Aldaia
9. Asociación de Amas de Casa y Consumidores Tyrius de Alaquàs
10. Asociación de Bolilleras de Paiporta
11. Asociación de Mujeres Africanas Unidas en Valencia
12. Asociación Dones Artesanes de Picassent
13. Asociación Dones Túria
14. Asociación Espai-Violeta de Mislata
15. Asociación Española contra el Cáncer. Junta local de Silla.
16. Asociación Mujer Ocio y Trabajo (MOT)
17. Asociación Mujeres de Hoy
18. Asociación Mujeres de Mislata
19. Asociación Mujeres de Torrrrent
20. Asociación Mujeres Progresistas de Mislata
21. Asociación Obra Social Femenina Virgen de los Desamparados
22. Asociación Por Ti Mujer
23. Associació de Dones d'Aldaia Femení Plural
24. Associació Dones "Carmelina Sánchez Cutillas"
25. Associació Enfila L'Agulla
26. Associació Feminista de Catarroja La Bacora
27. Boixeretes d'Albal
28. Casa de la Dona de Silla
29. Centro Católico de Cultura Popular "La Ermita"
30. Centro de Cultura Popular Cre-Art
31. Ceramistas Del Barrio Orba
32. Col·lectiu Feminista Victoria Sau
33. Col·lectiu per la Sororitat
34. Corazones Abiertos
35. Criant Alaquàs
36. Danses d'Albal la Murta
37. Dona'm la mà POJOAJU
38. Dones de Picanya
39. Dones de Xirivella en Acció
40. Dones per la Musica
41. Dones Progressistes de Massanassa
42. Enrollate.com
43. Muixeranga La Torrentina
44. Taller Madre Mazzarello- Amparito Baviera

Fundació Horta Sud
Mancomunitat Intermunicipal de l'Horta Sud

Disseny i maquetació:
Eugenio Simó

Edició:
Fundació Horta Sud
C/Mare de Déu de l'Olivar, 30
46900, Torrent
(Horta Sud) València
Telèfon 961553227
www.fundaciohortasud.org

Imprès en paper 100% reciclat.
Procés de fabricació sense clor i sense blanquejadors òptics.

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria de Participació,
Transparència, Cooperació
i Qualitat Democràtica

**DIPUTACIÓ DE
VALÈNCIA**

Ajuntament d'Ajuntaments

**Escola
d'Associacions**
FUNDACIÓ HORTA SUD

**Mancomunitat
Intermunicipal
de l'Horta Sud**

Fundació **Horta Sud** |

